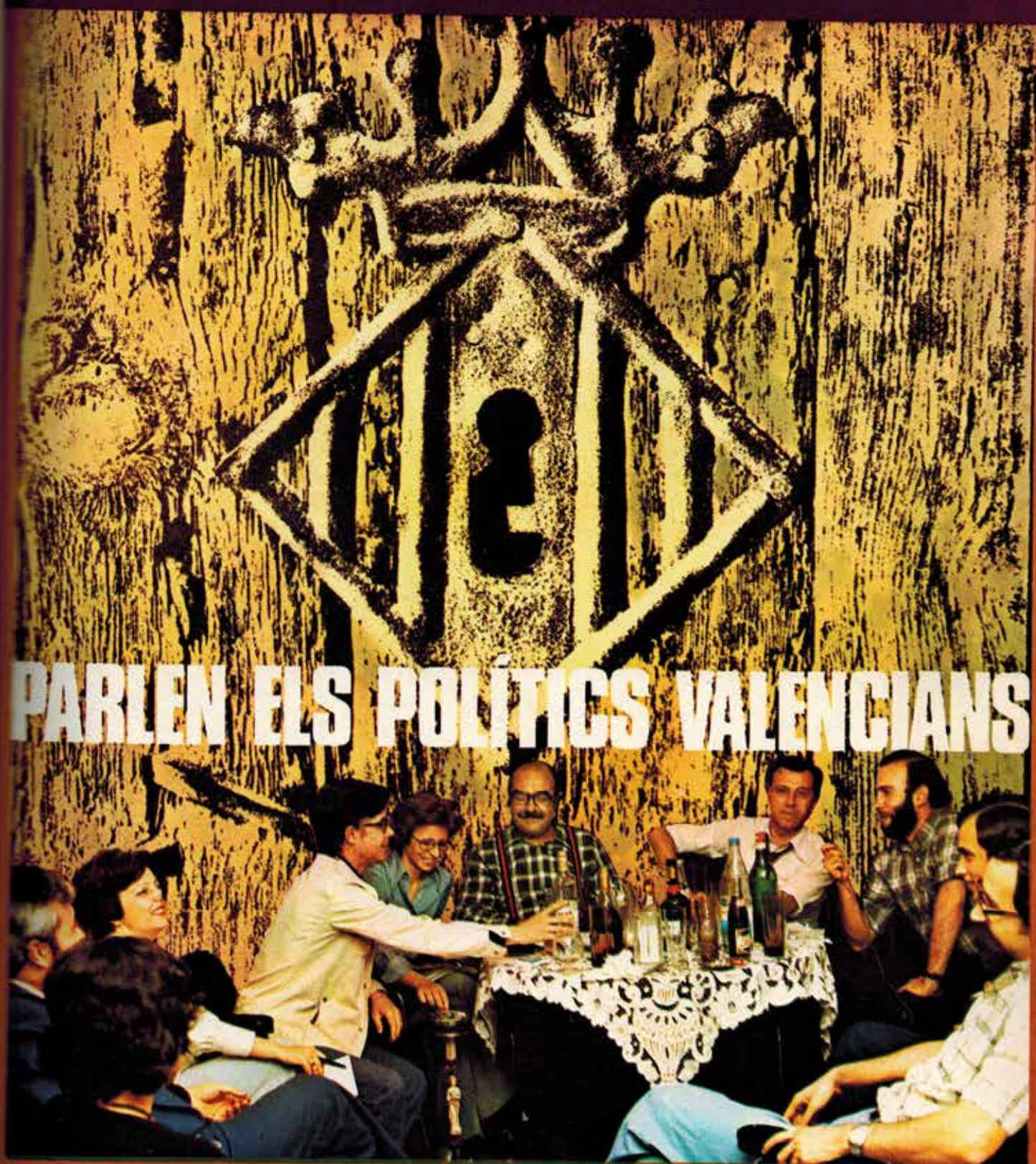

oriflamma

revista de la joventut

PARLEN ELS POLÍTICS VALENCIANS

PARLEN ELS POL

Se'ns ha acusat, moltes vegades amb raó, a la gent del Principat, i més concretament als mitjans de comunicació, d'un cert centralisme pel que fa a la gent i a les coses de la resta dels Països Catalans. Però si això fou cert temps endarrera, podem dir que ara estem vivint, en aquest sentit, una etapa de "descentralització", una etapa d'apropament. Per la nostra part —des d'ORIFLAMA—, ens han preocupat sempre els problemes, les preocupacions i les inquietuds de la gent que com nosaltres formen part dels Països Catalans. En aquest cas concret, en el d'aquesta "taula rodona", és evident que el que ens interessa és conèixer i apropar als lectors d'ORIFLAMA la gent del País Valencià. La gent que es mou, que està i és polititzada. Perquè no hi ha cap mena de dubte que estem en un moment de creixent politització del nostre "poble". Des de les Illes, passant pel País Valencià i acabant al Princi-

pat. Un exemple de tot això, el tenim en les diverses "taules rodones" que s'han fet a l'entorn dels qui podríem anomenar "els nostres polítics". ORIFLAMA, "Canigó", etc., s'han interessat pel que pensaven aquests homes i aquestes dones —de homes, poques— del "moment polític actual" a l'Estat espanyol. I perquè som conscients que aquestes "inquietuds polítiques" se senten per igual d'un extrem a l'altre dels Països Catalans, ens hem arribat fins a València per tal de copsar i conèixer l'opinió, i veure, també, quins són els problemes autèntics, amb els quals s'enfronten o s'han d'enfrontar la gent, els polítics —de diverses tendències— del País Valencià.

Hem reunit a l'entorn d'aquesta "taula rodona":

FRANCESC de P. BURGUERA i ESCRIVÀ. 46 anys, nat a Sueca. Economista i publicitari. Col·laborador al diari "Madrid", i actualment a "Las Provincias".

LAURA PASTOR i COLLADO, 40 anys, nascuda a Catavieja (Terol), de família valenciana. Llicenciada en Filosofia i Lletres. Professora d'Ensenyament Mitjà en un centre privat.

JOSEP GUIA. 27 anys, nat a València. Doctor en Matemàtiques. Professor a la Facultat de Ciències de la Universitat de València.

TAULA RODONA

TICS VALENCIANS

JOAN-JOSEP PÉREZ i BENLLOCH; 38 anys. Periodista i Llicenciat en Dret. Agent de Publicitat. Ha estat director del diari "Primera Pàgina", d'Alacant i animador de la revista "La Marina". Corresponsal d'"Informaciones" i d'altres publicacions.

VICENT RUIZ i MONRABAL. 38 anys, nat a Sedaví, poble de l'Horta de València. Advocat. President de la Federació Regional Valenciana de Societats Musicals. Directiu de l'Ateneu Mercantil de València.

ERNEST SENA i CALABUIG. 29 anys, nat a València. Ha residit 7 anys a Barcelona. Professor Mercantil. Llicenciat en Ciències Econòmiques. Ex-responsable de la Secció d'Economia d'"El Correo Catalán". Membre de l'equip Tècnic del Secretariat de Coordinació pel Desenvolupament (SECOD). Col·laborador d'"El Correo Catalán", ORIFLAMA, "Serra d'Or", etc... Coautor de *La Catalunya pobra*. Coautor de diversos estudis econòmics

comarcals. Membre del grup "Justícia i Pau" de València.

VICENT SOLER i MARCO. 25 anys, nat a Rocafort (L'Horta). Economista. Professor de la Facultat de Ciències Econòmiques. Col·laborador a "Las provincias", "Gorg", "La Verdad" d'Alacant, "Contrapunto" i a "Argumentos". Coautor de la primera anàlisi sobre les relacions financeres entre l'Estat espanyol i el País Valencià. Ha realitzat, també, un treball sobre "L'equipament col·lectiu al País Valencià". Professor a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada.

VICENT VENTURA i BELTRAN. 51 anys, nat a Castelló. Periodista. Col·laborador dels diaris "La Vanguardia", "Tele-xpres", "Informaciones", i de les revistes "Destino", "Serra d'Or", "Cuadernos para el Diálogo", etc.

Varen excusar-se d'assistir Vicent Castellano i Doro Balaguer.

TARONJA I ARRÓS: UNA FALSA IMATGE DEL PAÍS VALENCIÀ

ORIFLAMA — Encetem el diàleg, que fou llarg i molt interessant, amb la pregunta següent. La gent té una imatge a priori del País Valencià força errònia. En parlar de València es pensa més que res en taronges i arròs. Però València és més que això, oi?

SOLER — Efectivament; al meu entendre aquesta és una concepció errònia. El País Valencià és una miqueta més complex. De les 32 comarques que formen part del País Valencià, només podem parlar d'onze com a eminentment agràries, la resta del País és desconegut per a la gent de fora. És un país pobre agràriament i sobretot un país en el qual s'ha covat un procés d'industrialització latent durant molt temps i que d'ençà dels 60 ha esclatat d'alguna manera. L'any 1930 Perpinyà Grau donava unes xifres bastant rellevants de la importància de la indústria dins de l'economia valenciana; feia números i sortia un 40 per cent del producte brut econòmic pel que fa al sector indus-

trial. L'any 1962 és el punt d'arrencada del procés expansiu industrial; és el moment en què els índexs de creixement de la indústria comencen a destacar-se respecte dels índexs de creixement agrari. Si l'any 1962 els sectors agrari i industrial són semblants, el 1972 és tres vegades més superior el producte industrial que l'agrari. M'agradaria, però, donar una explicació de l'estereotip que marca encara el País Valencià com a País de taronges i arròs, i és que la literatura econòmica ha posat en relleu la presència dels grups dominants econòmics entre comerciants i agraris de taronges, i això és el que ha fet, de cara a terceres persones, que fossin solament aquests els interessos que arribessin a ser identificats com pròpiament els interessos valencians. Però les xifres, la història i les investigacions que s'estan fent, ara, posen en relleu que no hi ha una adequació o una entesa entre la realitat econòmica i la literatura econòmica del País Valencià.

RUIZ — Jo voldria afegir que el fet que es parli més de la taronja i de l'arròs no vol pas dir que els problemes d'aquests sectors estiguin resolts. Concretament a l'arròs, no hi ha hagut en aquest sector grans capitalistes. És més aviat una família molt escampada, molt repartida, molt de classe mitjana baixa, essent, doncs, una economia pobra i explotada. La nota que ha fet últimament la Federació d'Agricultors Arrossers, malgrat el seu caràcter oficial, és dura realment i pot anunciar un camí que pot convertir la Federació en un Sindicat reivindicatiu dels productes arrossers.

BURGUERA — La Federació d'Agricultors Arrossers va néixer en temps de la República per obra d'un moviment de base que ha estat, dins del context actual, mediatitzat pel sindicalisme oficial. Es, doncs, un organisme nascut de la base del llaurador l'any 1934 a València.

VENTURA — L'economia és més complexa de lo que pareix en el tòpic. De tota manera pense que el tòpic sempre es justifica per alguna raó, el tòpic no és una falsedat, és la reiteració d'una realitat. Crec que el que passa és que sempre s'ha considerat la ciutat de València exclusivament com si fos únicament el País Valencià. La ciutat i els seus entorns. I aquest és l'error. Hi ha una cosa clara: la indústria apareix allà on no hi ha agricultura pròspera, que és una faixa molt estreta a la vora de la mar, a les riberes del Xúquer i del Túria una mica, al Millars menys encara, i a recs de poble, una extensió, doncs, no massa gran. Es concentra més aviat

BENLLOC. — "Valencianisme i catalanisme" és una qüestió que la meua colla —diguem-ne cívica— tracta d'explicar. És la qüestió de comptar bé i que la gent prengue consciència. No podem des d'unes posicions teòriques obligar i aplicar unes deduccions que són eminentment polítiques, si bé tinguem tot el recolzament històric que cal; és una qüestió de paciència i d'esperança, que és la llavor de tot polític.

a les planes de Castelló, a les Riberes, arriba un poc a La Marina i s'acaba aquí. Lo altre és indústria, Alcoi, Ontinyent, etc... Aquesta és una realitat que cal conèixer i que és així, encara que el senyor Perpinyà Grau cite el 40 per cent del producte brut valencià com industrial, sobreententent que el 60 per cent restant seria agrícola. Pense, però, que això és exagerar una mica. I això s'ha de dir perquè no apareixi tan estrany el tòpic. La taronja va pujar perquè es va vendre molt bé a l'estranger i perquè va ser, també, un èxit de producció i de comercialització. És ara quan hi ha crisi a l'agricultura. Però no es pot dir que ha pujat la indústria perquè ha baixat l'agricultura. L'única raó és que l'agricultura té problemes ara precisament quan la indústria s'ha destacat. Malgrat que aquesta indústria no és capaç encara d'acollir tota l'excedència de mà d'obra de l'agricultura valenciana, perquè encara hi ha immigració, a la qual tampoc no pot donar acolliment. No és que sia ni satisfactori, ni insatisfactori, ser més o menys agricultors o més o menys industrialitzats. El que hauríem de fer és un País molt industrialitzat, amb una agricultura molt industrialitzada. I ninguna de les dues coses passen encara, malgrat el que digui el professor Amando de Miguel.

SENA — Estic totalment d'acord quan es diu que hi ha hagut un desfasament entre la literatura econòmica i la realitat econòmica del País, ja que aquesta literatura no ha reflectit en la majoria de les vegades els

PARLEN ELS POLITICS VALENCIANS

problemes reals i autèntics econòmics, com tampoc no ha reflectit els culturals, polítics, etc... En aquest sentit, però, la nova literatura econòmica del País Valencià que ha anat sorgint ha tractat d'una forma clara al sector secundari naixent amb tots els seus problemes històrics. Però del sector terciari ningú no se'n recorda en aquest País, i em sembla que és, precisament aquest sector comercial, el que té precisament una importància cabdal tant per la banda econòmica com política (a nivell de decisions polítiques que influeixen en el funcionament del conjunt del sistema productiu i per tant d'una forma directíssima a l'agricultura i a la indústria). I no solament això, sinó que fins i tot per cert "sistema polític" que pugue constituir la societat valenciana.

GUIA — Voldria fer, en referència als tòpics, una certa valoració política. En principi va existir una certa burgesia agrària que ha anat generant cap a una política agrarista, que —i val la pena remarcar-ho— s'ha traspassat fins a certs sectors, diguem-ne d'esquerres, que utilitzen aquesta ideologia i se'n fan ressó per treure'n certes conseqüències, com allò que el País Valencià no és eminentment agrícola, per contraposar-lo al Principat industrialitzat.

INDUSTRIALITZACIÓ I MULTINACIONALS

ORIFLAMA — Com es troba el procés d'industrialització del País Valencià?, ja que sembla ser que amb la introducció de les multinacionals es vulgui accelerar al màxim aquest procés. Però, pot, per exemple, la crea-

BURGUERA. — He vingut ací des del poble i crec que totes les meues intervencions han estat posant per davant de mi el poble. No sóc representant de ningú, però he tractat de fer veure ací lo que pensa el nostre poble.

ció de la Ford ajudar a aquesta acceleració? Por ser beneficiós?

SENA — Us donaré dues respostes molt concretes a les dues preguntes formulades. Primera, el procés d'industrialització està molt totut. Segona, la Ford no pot influir en el procés d'industrialització. Caldria, però, parlar una mica de les característiques fonamentals de la indústria pròpiament valenciana, indústria petita, mitjana, lleugera, de transformació..., indústria fonamentada en unes petites fàbriques quasi artesanals que, a partir de mitjans dels 60 i dins de tota l'eufòria *desarrollista* en què és movia l'Estat espanyol, va agafar una certa embranzida, que va, però, tocar sostre ràpidament. I no pas pel seu ràpid desenvolupament, sinó pels problemes que tenia d'estructura. Problemes de finançament, de participació als mercats exteriors. És, doncs, una indústria amb una característica molt diferenciada fonamentalment de qual-sevol altra indústria de l'Estat espanyol: que té una vocació exportadora molt definida. A més de tots els problemes que hem assenyalat abans, que no són estrictament econòmics, ja que el finançament encara que sigui un problema econòmic té una vessant claríssimament política; és a dir, hi ha un domini total del sistema bancari en tot el finançament de les indústries del País Valencià. Això, naturalment, necessita d'una decisió política, ja que el País Valencià no pot enviar els seus productes no solament agraris, sinó industrials, de forma raonable al Mercat Comú per manca d'aquesta decisió política. Per solucionar aquest problema s'intenta crear aquestes grans multinacionals tipus Ford (no oblidem que en tenim d'altres al País, com United States Corporation, que participa a la siderúrgica de Morvedre, la IBM, la Westinghouse, o la General Electric, que participa a la central nuclear de Cofrents), que delimitaran d'alguna forma el futur industrial i polític del País Valencià. Aleshores, les multinacionals d'aquestes característiques no solucionen pas els problemes. Més aviat penso que actuen com a ofegadores dels problemes industrials, econòmics i polítics del País Valencià. I mentre anem veient com els problemes de la indústria valenciana, sector del calçat i del moble, es continuen agreujant.

VENTURA — Si no és mentida lo que es diu, i la Ford no ho ha desmentit mai, sembla que són trenta mil milions de pessetes que ha de rebre l'Estat de crèdit oficial o bé d'inversions, alguem-ne espanyoles. Molt menys d'això resolndria els problemes industrials del País Valencià.

PAÍS VALENCIÀ I EUROPA

ORIFLAMA — L'entrada a la Comunitat Econòmica Europea podria tenir una incidència forta en el desenvolupament econòmic. Què se'n pensa, a València, del Mercat Comú i de la possible entrada?

VENTURA — Europa és una cosa absolutament familiar als valencians des de fa segles. El problema no està en què passarà quan hi entrem; el problema serà si no hi entrem. Si és això darrer, en pot resultar una crisi molt forta. Ja avui l'exportació agrícola és un dels problemes més greus que tenim plantejats, havent-hi una regressió, justament perquè no es pot vendre. A més, tenim el problema de la indústria de la pell, del calçat, etc., que ha hagut de buscar uns mercats de menor resistència, ja que la producció no comptava amb mitjans

tecnològics suficients, per manca de finançació. Aquests tipus d'indústries que han estat buscant mercats menys difícils, avui ja no tenen possibilitats de competir per un preu més barat. La mà d'obra ha pujat ací. S'ha d'anar a Europa i el tractat preferencial, que probablement és el que se signarà, té una classificació de productes sensibles, que són precisament els que exporta el País Valencià. Tenim, doncs, problema agrícola i industrial. Malgrat, però, totes les resistències, crec que els fets són imparables i que les coses dins l'àmbit de l'Estat espanyol s'acceleraran lo suficient per pensar que en el termini d'un any, any i mig, estarem en unes condicions mínimes per entrar al Mercat Comú, per una raó: perquè en el Mercat Comú són exigents formalment, però no ho són massa rigorosament, i l'Europa dels negocis no és tant una Europa política i menys encara una Europa social; i per tant, quan ací hi hagi una aparença mínimament raonable ens diran que entrem i es podran resoldre els pro-

blemes econòmics, no els polítics, naturalment. Crec que el destí més interessant per a nosaltres, fins i tot des del punt de vista d'un marc polític, és Europa. La "supranacionalitat" comporta, evidentment, i d'una manera automàtica, el referment dels pobles d'Europa com a ells mateixos. Com més lluny en sigue l'Estat, i més aviat en sigue, serà més difícil que controle tot el conjunt i vindrà un dia que haurà de recórrer a la realitat dels pobles. I això és lo que el Mercat Comú configura.

SENA — Pel País Valencià, l'alternativa d'Europa no és una alternativa econòmica. És fonamentalment una alternativa cultural i política. D'uns modes de vida als quals hem estat lligats durant tota la nostra trajectòria històrica, des del moment que podem dir que som un poble constituït. I dic que no és una alter-

GUIA. — Que la gent pugue votar i decidir amb llibertat i coneixement de causa l'oficialitat de la llengua, una escola arrelada a la realitat nacional del País Valencià, un autogovern a certs nivells, etc., i això no és votable en absolut. Després d'aconseguir tot això és quan hauran de votar-se, i ja veurem de quina manera, les opcions diferents respecte a les superestructures polítiques.

nativa econòmica malgrat que, precisament, el nostre gran problema en l'actualitat és no ser membres en aquest aspecte de la CEE. Europa és per a nosaltres una alternativa política. A Europa ha estat sempre molt marcada i molt ben diferenciada històricament la diferència entre el nord i el sud; entre els qui són europeus i els qui tenen la desgràcia de no ser-ho. Però nosaltres som europeus. I ho som perquè som europeus i mediterranis. I les dues coses formen part de la nostra alternativa política.

LA XARXA DE COMUNICACIONS

ORIFLAMA — Per accelerar un procés d'industrialització, un procés econòmic, es fa necessària una àmplia xarxa de comunicacions. Té el País Valencià aquesta xarxa? Pot tenir, en aquest sentit, influència l'Autopista del Mediterrani?

VENTURA — L'Autopista ha estat discutidíssima, com tot allò que representa una innovació. Que es discutís el fet de ser o no ser de peatge és completament raonable. Jo sóc partidari que no siga de peatge com és natural, perquè sóc socialista i voldria que els serveis fossin públics.

L'Autopista és importantíssima per unes quantes raons. En primer lloc, polítiques. Apropar Alacant a València és políticament molt important. És també una espècie de "carrer major" que ens acosta al Principat i a Europa. Ara bé, és insuficient. Hi ha centres industrials importantíssims, com pot ser tot el centre industrial que va des de Xàtiva pujant per Albaida, Ontinyent, Alcoi, que no té ni una bona comunicació. És necessari comunicar tota eixa zona d'una manera eficaç amb l'Autopista. S'han de millorar, a més, totes les altres vies de comunicació.

BENLLOCH — Que l'Autopista s'hague fet és un benefici absolut, això està clar. L'Autopista, però, s'ha fet en funció d'uns càlculs toponímics i privats. No s'ha fet un plantejament racional tenint en compte tots els factors. L'Autopista va per un paisatge i un territori estrictament turístics, que possiblement de cara al futur cada dia compte menys. Anem a ser, segurament, un País menys turístic i més altres coses. Ara bé, que l'Autopista s'haguera hagut de traçar, i aquesta és una opinió majoritària, per un territori que econòmicament haguera donat uns altres rendiments, dividends, també és veritat.

SENA — Sempre he estat partidari de les autopistes, perquè pense que és un fet positiu. Tammateix crec que, en el cas del País Valencià, d'autopista solament, de moment, hi ha els 60 quilòmetres que van des de València a Castelló. I hi ha un fet concret. Que la gent no agafa l'autopista. La gent de València. Entre altres coses perquè yal vint duros. Jo, que no sóc socialista, almenys que no ho sóc com en Ventura, també crec que les autopistes si han d'existir han de ser pagades per l'Estat, i no a base de peatge. El que no s'ha dit, però que cal tenir en compte, és que al País Valencià li fa falta un gran esquema director d'ordenació del territori. Després d'aquest esquema, d'aquest ordenament terri-

torial, és quan s'haguera d'haver fet l'autopista. En el moment en què vulguem planificar el territori ens trobarem amb una autopista que és un fet urbanístic definidor del territori fonamental. Ens trobarem amb això i amb tots els grans muntatges industrials que poden coaccionar qualsevol actuació racional d'ordenació del territori.

LA CONSCIÈNCIA DE "SER" VALENCIÀ

ORIFLAMA - Deia abans que cal tenir en compte les "particularitats" culturals dels pobles. Llengua, cultura, etc. Es pot dir, es pot parlar d'una reivindicació de la "renaixença valenciana" arran del llibre de Joan Fuster Nosaltes els valencians? Per dir-ho d'una altra manera. Aquest llibre ha ajudat els valencians a prendre consciència les seves "particularitats"?

VENTURA — De fet podríem dir que la consciència valenciana no ha estat inventada per ningú. És un fet que ha existit sempre; hi ha hagut moments en què ha tingut més importància que altres. És evident, però, que el llibre de Fuster ha tingut una importància cabdal. És a dir, no el llibre de Fuster, sinó el propi Fuster. Sempre hi ha homes que en un moment determinat han tingut una significació rellevant per la seua dedicació personal, per la seua entrega total. El cas de Fuster és un cas evident; en un moment històric molt oportú, justament quan acabava el període més fosc de la postguerra civil, i després de les catacumbes poètiques, va sortir el llibre de Fuster. Un llibre que va commoure, va conscienciar molta gent, especialment jove. Està clar, doncs, que ha tingut una importància extraordinària i que ha servit, a més, perquè aquesta consciència no estigués en una línia única, sinó que fos un material a l'abast de tothom i per a tots els qui ho veieren des de la perspectiva personal que fora, de tipus

PARLEN ELS POLITICS VALENCIANS

polític, treballant en el sentit marxista de la paraula. El que cal és important de posar en relleu, quedí ben clar, és que no hi ha cap que un sol valencianisme digni el nom. És el valencianisme que té el seu origen històric, el seu caràcter cultural català, i per tant la seva projecció sobre el futur. Tot lo alt és valencianisme.

BURGUERA — El llibre és important, però ho és relativament de la demografia; és a dir, ja és una massa optimista. El llibre ha estat portant a un cert nivell de consciència a la gent jove, que és la que lleugerament el poble no s'ha assabentat de no ens enganyem. Estem parlant de vots. Com a polític, per a mí la consciència està en els vots i en la consciència del poble. Jo, que visc en un país que és el poble de Fuster, a més, i se'n va el pany d'ell des del batxillerat, crec que el llibre ha estat importantíssim per a mesurar-ne la importància. El llibre de Fuster quan ha tingut un relleu ha estat d'uns cinc anys. Relleu o ressò davant d'una gent que és important, perquè serà la gent que tindrà al País els llocs importants el dia de demà. Però cal mesurar l'importància sense exagerar. El poble valencià la consciència existeix encara no està molt clara. El poble valencià sap que és valencià però no en té consciència prou. Estic parlant, insisteixo, de posar en relleu la massa de vots. Fan falta mesures com el de Fuster. Però els valencians no fan massa cosa, perquè no llegeix; solament uns quants ho fan, però, pessimista des del punt de vista de poble i sóc optimista perquè hi ha uns homes que un dia seran importants i tindran els llocs importants en aquest País.

GUIA — Som molts els que creiem en el material de Fuster en el seu llibre **Nosaltes els valencians** heretant explicant algunes coses, i altres que no estan en el llibre. Les coses que estan en el llibre es podrien resumir en una frase que repetim molt de temps: "Dir-nos valencians és la manera de dir-nos catalans." El missatge fonamental és aquest. Però hi ha un altre llibre de Fuster molt petit, que clarifica en eixe sentit, d'una forma molt més esquemàtica, ho qüestiona casi a nivell d'estructura que és **Qüestió de noms**. D'aquí voldria remarcar una frase: "Hem lluitat contra la rutina creada al llarg dels temps de la nostra disgregació i del poble." En dir Fuster "poble" fereix inequívocament al "poble dels Països Catalans".

SOLER — La importància del llibre de Fuster, jo la mire en el sentit que ens proporciona un material teòric per a la comprensió del problema nacional dels valencians que era insòlit fins l'any 1962, en què es va publicar el llibre. Fins aleshores tot el valencianisme es trobava en un cert confusio-nisme teòric que duïa a ambigüitats i que sortosament el llibre de Fuster va assolir de plantejar en una forma bastant clara, coherent i amb possibilitats d'una potencialització política per part dels grups polítics que puguen jugar a això que diuen canvi democràtic.

SENA — Com a lector de les obres de Fuster vull constatar el fet que tots els seus llibres varen tenir un impacte enorme. Ara bé, parlar d'això com una renaixença del valencianisme en aquell moment..., pense que una cosa són els llibres, una altra Fuster i una altra la consciència del nostre poble de sentir-se comunitat. Crec que aquesta consciència no s'ha perdut mai; hi ha hagut unes etapes històriques, unes imposicions majors o menors, però sempre imposicions externes, en les quals aquesta consciència ha estat adormida o no s'ha pogut expressar d'una forma oberta. Aquesta consciència avui és viva, ho és cada cop més, i no és que tingui més possibilitats d'expressar-se obertament, sinó que cerca aquestes possibilitats d'expressió.

RUIZ — Al País Valencià hi ha hagut sempre més o menys, com es deia abans, consciència de comunitat o de poble, la qual no ha estat suficientment desplegada o potenciada. Crec que les forces democràtiques deuen de tindre una especial preocupació avui a veure això que en diem consciència i destí, de manera que es desenvolupe i s'actualitze. Hauríem d'unir els esforços de tots els valencians per veure si són les necessitats, les preocupacions culturals, si és la resolució de la nostra problemàtica, si és açò el que més deu preocupar-nos, o bé una acció concreta i col·lec-

L. PASTOR. — De cara al canvi democràtic, s'ha d'elaborar, per al poble valencià, un Estatut d'Autonomia tal com s'ha dit. Com que sóc partidària del socialisme i l'autogestió global, crec que l'alternativa ha d'anar per aquest camí, i per tant de baix a dalt.

tiva perquè mitjançant aquesta presa de consciència o d'actuació incidint en els propis problemes puguem resoldre el futur dels valencians. Així és com podríem obtenir de manera indirecta aquesta potenciació del poble com a entitat política.

L. PASTOR — El poble valencià al llarg de la seua història no ha pogut manifestar en moltes ocasions la seua consciència de poble. En aquest context l'obra de Fuster té una importàn-

RUIZ. — El fet que es parli més de la taronja i de l'arròs no vol pas dir que els problemes d'aquests sectors estiguin resolts. Concretament a l'arròs, no hi ha hagut en aquest sector grans capitalistes. És més aviat una família molt escampada, molt repartida, molt de classe mitjana baixa, essent, doncs, una economia pobra i explotada.

cia extraordinària. De totes maneres no ens hem de plantejar el problema en termes de tenir o no consciència; de fet, tots els pobles tenen consciència d'ells mateixos, i no solament en la qüestió cultura o lingüística.

BENLLOCH — El fet Fuster és clar i indiscutible; el mateix esdeveniment que està passant a les pàgines dels diaris valencians, en aquests moments, és una prova de lo que ha suposat el llibre. El que em preocupa individualment, com a home sotmès a una determinada disciplina social, és que trobe que el valencianisme té una base i una projecció molt més importants que les organitzacions que han anat creixent des de 1962. És a dir, que hi ha més valencianisme, més conscienciament que la que es pot manifestar a través de les organitzacions socials i polítiques que hi ha

muntes. Per això determinades iniciatives que en aquest aspecte s'estan portant a cap per explicitar a quin punt ha arribat el valencianisme, no es poden prendre massa rigorosament; la base, en una paraula, és més important que les organitzacions polítiques, socials o cíviques que ara estan creades.

EL FUTUR, CAP A ON?

ORIFLAMA — Es tracta, ara, de saber si el País Valencià es federarà dins l'Estat espanyol —parlem del futur en aquest sentit— o estarà dins d'una comunitat catalana.

VENTURA — Això té una resposta ben concreta. Si el País Valencià ha de ser ell mateix, no hi ha cap dubte que pertany a una nacionalitat catalana. El fet que hague estat dins d'una federació amb una autonomia com a Regne en el passat, no vol pas dir que no hague estat un País Català. Però és evident que el fet d'haver estat un País Català no prefigura lo que hague de ser en el futur. El futur no ha de ser igual que el passat, pot ser d'una altra manera, que veig més integrada en la seua pròpia realitat. Però això és un procés molt complex amb coses que s'han de portar a terme partint que en aquest moment hi ha més valencianisme del que sembla. Però no s'aguantarà, no se sostindrà cap valencianisme que no tinga en compte quin és l'eix d'aquest País i per tant quin és el seu futur. Això tot i pensant que és un País més complex que el Principat, perquè tenim una part aragonesa i murciana que és valenciana i que crea el problema que arriben a comprendre que no suposa per a ells cap perjudici el fet que la majoria siga d'origen català.

BURGUERA — Avui seria difícil plantejar al poble que la nostra federació dins dels pobles ibèrics fóra a través d'una comunitat catalana. Crec que és més fàcil, avui, aconseguir l'aprovació del poble valencià a integrar-nos a una federació de pobles ibèrics com a poble valencià, més que com a poble integrat a la comunitat catalana. Jo ho presentaria al poble perquè votés com a poble valencià integrat amb el poble català, basc i gal·lec.

GUIA — Abans d'aconseguir les eleccions o votacions, cal aconseguir unes coses mínimes. Que la gent pugue votar i decidir amb llibertat i coneixement de causa per exemple l'oficialitat de la llengua, una escola arrelada a la realitat nacional del País Valencià, un autogovern a certs nivells, etc. I això no és votable en absolut. Després d'aconseguir tot això és quan hauran de votar-se, i ja veurem de quina manera, les opcions

SENA. — ...Crec que endins del Principat, en molts homes i grups —que veuen la necessitat de crear una nova societat—, aquest fet, que som Països Catalans, no el consideren amb la suficient dimensió. Per això crec que de cara al futur si no es dona un canvi molt substancial, en algunes de les forces del Principat, especialment, el futur dels Països Catalans pot ser realment problemàtic.

diferents respecte a les superestructures polítiques definitives o allò que en diuen la "forma definitiva del Estado", segons certs programes polítics. Això podrien ser unes formes autonòmiques, però crec que és prematur parlar de com després d'això seguirà el procés. Cada un té la seva idea feta, més o menys; després d'aquestes coses mínimes ja establertes, tant al Principat, com al País Valencià, com a les Illes, vindrà el procés d'acostament o de mancomunitat d'aquests governs autonòmics diferents.

SOLER — Crec que en aquest futur polític immediat, és a dir, en aquest futur que va cap al canvi democràtic, és necessari prèviament lo que jo anomenaria un pacte valencià; és a dir, que tot i incloure les forces i les persones polítiques democràtiques sense discriminació, s'encaminés a la concreció de les institucions provisionals autònomes que haurien de fer-se presents en el canvi democràtic. No entenc un canvi democràtic sense posar en vigor automàticament un estatut provisional d'Autonomia. La realitat històrica del País Valencià no és una qüestió a debatre en un referèndum, és un producte de la història indiscutible. El que s'ha de posar a referèndum és la redacció concreta de l'Estatut definitiu que determine les relacions dels valencians amb la resta dels Països Catalans i els altres pobles de l'Estat espanyol. No val a dir, com fan els "pseudo valencianistes", que el va-

lencià no ha votat mai autonomia i que per tant qualsevol mesura autonomista ha de passar per un referèndum. Això és una trampa que equival a dir que el poble valencià ha fet algun referèndum per esdevenir espanyol, en el sentit d'integrar-se en un Estat unitari. No es pot votar si els valencians volen ser valencians; s'ha de votar el terme concret de l'autonomia. Una autonomia que s'ha de gaudir d'alguna manera des del dia del canvi democràtic.

SENA — Hi ha en el nostre País Valencià una voluntat política de ser membres d'una determinada comunitat. Aquesta voluntat política, però, no serveix de res si no es transforma en fets polítics. Pense que molts polítics valencians d'aquests moments, és a dir aquells que no exerceixen de polítics, no tenen clara consciència que una de les seves principals tasques, al moment que hagen de dedicar-se les vint-i-quatre hores del dia a fer política, és que una part molt important l'absorbirà no el treball de govern, sinó el treball d'educació d'un poble. I una altra cosa que no podem oblidar, és que el que arribe a ser aquesta comunitat serà el que diguen tots els seus membres. Els del País Valencià, el Principat, i els de les Illes. Ja sigui en forma federal, confederal o d'algun tipus de socialisme, lo que es done a la nostra societat, serà el poble el qui dirà en cada moment què és el que vol i nosaltres haurem d'estar atents a això i a dirigir-lo. Si ho fem d'altra manera caurem en grans errors, com ja caigueren altra gent abans que nosaltres.

VENTURA. — Que quedi ben clar que no hi ha més que un sol valencianisme digne de tal nom. És el valencianisme que no nega el seu origen cultural català, i per tant que projecta sobre el futur.

PARLEN ELS POLITICS VALENCIANS

EL MOMENT POLÍTIC ACTUAL

ORIFLAMA — A partir d'aquí jo diria que s'ha establert una identitat socio-econòmic-polític-cultural del País Valencià. Podem, doncs, des d'aquests fets analitzar el moment polític actual vist des de l'òptica valenciana. Què hi ha significat, si és que ha significat res, el "12 de febrer" i què es pensa de l'Associacionisme?

VENTURA — No se'n pensa res. Han sorgit unes sucursals madrilenyes i una associació forastera divertidíssima que es diu "Asociación Laborista".

BURGUERA — València no s'ha assabentat ni de l'"espíritu del 12 de febrero", ni de la Llei de Premsa de l'any 1966. Oficialment no ens hem assabentat de res.

GUIA — És un fenomen eminentment madrileny i lligat a sectors del règim, i aquí té poca cosa a fer tot aquest afer.

SENA — Em referme en lo dit pels meus companys.

RUIZ — Jo entenc que l'Associacionisme és una necessitat de l'Espanya real, que deuria de respondre al pluralisme social i polític d'avui. Ara bé, l'Estatut d'Associacionisme que eixí de les esferes oficials és pur entreteniment que no va a captar ni a reflectir la realitat social del poble. Per tant, és una frustració des del plantejament del poble valencià.

BENLLOCH — És possible que a València hi hagué hagut algun moviment associacionista, però la veritat és que la premsa només ha donat la notícia pintoresca, de l'escassísim moviment polític hagut. Lo que s'ha de dir és que hi ha una associació molt important, que és la Valenciana de Caritat. Ja és una manera de començar.

OPINIONS SOBRE EL REGIONALISME

ORIFLAMA — Què se'n pensa, al País Valencià, del "regionalisme"?

VENTURA — Crec que això que se'n diu "regionalisme" no té cap sentit en aquest País, que ha tingut, i això cal no oblidar-ho i cal explicar-ho a la gent, una nacionalitat que ha perdut i que ara es tracta de què la recupere. Però que no es recuperará amb "regionalismes", es recuperará amb nacionalitat.

BURGUERA — Si he d'eixir a parlar d'allò que cal parlar, he de parlar de regionalisme, no he de parlar de nacionalisme, perquè no se'n pot parlar.

Vull dir que "regionalisme" és la paraula que hem d'utilitzar avui els nacionalistes per fer comprendre la qüestió. És un problema d'escola. La història de la nació valenciana, no se'ls ha explicat, i per això cal començar parlant de "regionalisme".

GUIA — Puntualitzant jo diria que la nacionalitat no es va perdre, lo que s'ha perdut és la traducció política d'aquesta nacionalitat. Jo crec, i puntualitzant encara més, que el mot "nacionalisme" sols s'ha d'emprar quan es reivindica un Estat. El mot nacionalisme significa una forma política dins l'Estat espanyol, potser no massa definida, però equivalent a una mena de descentralització forta, o un reconeixement d'una regió. En eixe cas, crec que és molt perillós, fins i tot tàcticament, parlar de regionalisme encara que es puguen guanyar uns pocs vots.

SOLER — En una situació democràtica, amb llibertat d'expressió, etc., trigariem més d'explicar lo que és el regionalisme que el nacionalisme. Crec, doncs, que es tracta només d'un problema de llibertat d'expressió.

SENA — El problema de "regionalisme" o "nacionalisme" no és un problema intel·lectual tal i com s'ha plantejat ací. És un problema polític. Però quina és la situació en la realitat del poble valencià davant això que se'n diu **regionalismo**?

RUIZ — Després d'haver escoltat els vostres plantejaments vull assenyalar que per a mi la paraula "regionalisme" no ha quedat adulterada encara que estigui molt mal emprada per uns i altres: Des d'un plantejament demòcrata-cristià, la bandera del regionalisme a nivell europeu no es vol abandonar. L'Europa de les regions, estan fent-la, precisament, les democràcies europees. Jo sóc regionalista en el sentit que les regions deuen de tindre autonomia administrativa i política i en eixe sentit té, el terme regionalisme, una coincidència amb lo que en podríem dir concepció federal de l'Estat espanyol. Són dues motivacions que em duen a aquesta conclusió. Una primera pel principi d'autodeterminació dels pobles, si hem quedat que València és un poble que té dret a l'aplicació d'eixa autonomia. I en segon lloc per la meua condició d'home democràtic; perquè crec en lo que pot decidir, no en un aspecte purament funcional, administratiu, sinó total. L'estat inferior no deu deixar les seves facultats a l'estat polític superior. I per motiu d'aquests dos principis crec que la paraula regionalisme ha de buscar, recuperar, la seva plenitud de significació.

L. PASTOR — Crec que "regionalisme" pot donar lloc a confusions.

Per a molts significa solament una simple descentralització. També pot significar poders que delega un Estat central a les diferents regions geogràfiques, naturals, tècniques, etc. El concepte de nació és molt més clar i em remet a lo que ja he dit abans, que no sols s'ha de reconèixer aquest dret als pobles que ja en la seva història l'han disfrutat i que per diferents causes el varen perdre, sinó també a aquells que en el seu procés de desenvolupament tinguen consciència de poble i ho demanen. I que en una alternativa democràtica se'ls reconegue

SOLER. — Crec que en aquest futur polític immediat, és a dir, aquest futur que va cap al canvi democràtic, és necessari, prèviament, lo que jo anomenaria un pacte valencià. És a dir, que tot i encloure les forces i les persones polítiques democràtiques sense discriminació, s'encaminés a la concreció de les Institucions provisionals autònomes que haurien de fer-se presents en el canvi democràtic.

exactament igual que amb els qui ja ho han tingut.

BENLLOCH — El tema del regionalisme és molt important per dues raons: en el sentit acadèmic per les precisions que imposa deixar clar l'any 1975 què és això del "regionalisme". I també ho és en el sentit tàctic-polític. Resulta que en aquest aspecte el tema del "regionalisme" al País Valencià ha d'estar molt relacionat amb el nivell de conscienciació del País. I ací vull recordar unes precisions que ha fet Bruguera abans. No hem de fer-nos massa il·lusions. S'ha fet molt de camí i és possible que encara per a un gran sector del valencianisme estiguen vigent allò que deia el mestre Fuster, "primer hem estat tots espanyolistes, després regionalistes, després valencianistes i per últim catalanistes". Aquest és un procés que per lo vist s'ha de continuar observant i possiblement aplicant i ser conseqüents amb ell.

"VALENCIANISTES" I "CATALANISTES"

ORIFLAMA — Què és el "valencianisme" i per què s'ha produït un enfrontament entre els anomenats "valencianistes" i els "catalanistes"?

VENTURA — Els valencianistes no catalanistes no són valencianistes.

BURGUERA — El problema no és un problema de "valencianisme" i "catalanisme", sinó que és d'hòmens, de persones, de noms. El problema eixe es produí el 1962 quan a un senyor que havia d'escriure **El País Valencià** per encàrrec d'una editorial barcelonina, li van retirar l'encàrrec, que va ser traspassat aleshores a Fuster. El senyor Ombuena, antic director del diari "Las Provincias", que fou a qui se li retirà l'encàrrec, en saber que l'havia escrit en Fuster, va començar una campanya de premsa desprestigiant en Fuster. Aquest senyor va ser, doncs, el qui va crear eixe clima, que naturalment ha tingut els seus adeptes. És un problema d'enfrontaments personals. D'uns escriptors que estan enfadats perquè un llibre que havia de ser escrit per un ho va ser per un altre. Aquest és en línies generals el problema "valencianisme-catalanisme". El poble valencià, però, no s'ha adonat d'eixa qüestió.

GUIA — Jo en parlaria des d'una òptica estrictament política. Hi ha una qüestió a la base de les actituds polítiques que es poden prendre al País Valencià, la consideració prèvia de la qual ens és imprescindible a l'hora d'analitzar el programa de qualsevol capella o capelleta política. Aquesta qüestió presenta tres aspectes íntimament relacionats. Primer, l'acceptació del País Valencià com a realitat unitària; segon, la definició d'aquesta realitat valenciana des del punt de vista de la teoria de les nacionalitats, com una realitat nacional diferent, però, dels països veïns de parla castellana, Múrcia, Aragó, Castella. En aquesta segona qüestió es tractaria de veure fins a on arriba —o fins on acaba— pel nord aquesta nacionalitat. Si acaba a La Sénia o més enllà dels Pirineus. I això seria el que condicionaria, en certa manera, les actituds polítiques posteriors entre "valencianisme" i "catalanisme". La tercera, que és conseqüència d'aquests aspectes inicials, seria la concepció unitària i no sucursalista de l'actuació política al nostre País.

SOLER — Voldria afegir que el matís entre "valencianisme" i "catalanisme" és indubtablement prendre's seriosament la qüestió nacional o pel contrari tindre possibilitats de folkloritzar tot lo folkloritzable.

SENA — Com a home polític i parafrasejant les paraules del meu amic Ventura, crec que avui els valencians que no són catalans no són valencians. Dit d'una altra manera, els valencians que no se senten catalans avui són eminentment valencians.

RUIZ — Jo diria que la pregunta no està ben plantejada. Hauria de dir entre "centralistes" i "valencianistes". Formular la pregunta com s'ha fet és recollir l'intent centralista de dividir. Crec que hauríem de partir del fet concret de construir la personalitat. La personalitat del poble valencià, i en eixe sentit jo evitaria tota polèmica. Lluitar contra tot centralisme i defensar el regionalisme valencià és el que caldria fer.

L. PASTOR — La polèmica sorgida darrerament a València és totalment artificial, basada solament en l'ús d'un medi de comunicació social —la premsa— i que més aviat ha creat confusió, però que és tanmateix molt representativa de l'enfrontament entre dues posicions, entre defensar un Estat centralista, una situació centralista, i tractar de confondre el poble valencià respecte al nom de la Llengua. S'ha tractat de confondre els termes perquè no es pogués fer un plantejament clar d'on és el problema. Problema que es troba per altra banda en la situació centralista que es manté des de fa molt temps i contra la qual s'ha de lluitar.

BENLLOCH — Valencianisme i catalanisme és una qüestió com la meua colla, diguem-ne cívica, tracta d'explicar. És la qüestió de comptar i que la gent prenga consciència. No podem des d'unes posicions teòriques obligar i aplicar unes deduccions que són eminentment polítiques, si bé tinguem tot el recolzament històric que cal; és una qüestió de paciència i d'esperança, que és la llavor de tot polític.

La "taula rodona" amb la gent del País Valencià ha arribat a la seva fi. Han estat tres hores de llarga i intensa conversa per mitjà de la qual hem intentat —i esperem haver-ho aconseguit— aproximar al Principat els problemes i les inquietuds d'uns homes i unes dones que, com nosaltres i des del País Valencià, formen part de la mateixa comunitat: la dels Països Catalans.

Text: MONTSERRAT MINOBIS
Fotos: JARQUE

SÍ A LA CULTURA CATALANA

Òmnium Cultural a l'opinió pública.

CINQUENA CRIDA

Òmnium Cultural s'ha fet seu un objectiu que tot català ha de sentir com a propi: la normalització de la llengua catalana i de la nostra cultura mil·lenària, en qualsevol aspecte de la nostra vida col·lectiva.

Per això, hem anat a les escoles, i hi anirem encara més, sobretot a les escoles que ho necessiten més i que més ens demanen: les més concorregudes pels infants *que encara no entenen ni parlen el català*.

Per això insistim: els recursos econòmics dels Ajuntaments, de les Diputacions, de les entitats de crèdit, i de tots els ciutadans s'han d'esmerçar en primer lloc en aquesta tasca.

Perquè és la més agraïda, la més fecunda, la més social, ara i avui, de les tasques que vol el nostre temps.

Ajudeu-nos.

Òmnium Cultural espera el vostre suport perquè l'escola i el català el necessiten.

"Respon a una exigència de justícia que els poders públics aportin la seva contribució a promoure el desenvolupament humà de les minories amb mesures eficaces a favor de la seva llengua, de la seva cultura, dels seus costums..."

Iuan. XXIII

Nom _____

Adreça _____

Telèfon _____

Vol informació sobre l'Associació per col·laborar a les tasques de l'entitat.

Retalleu-ho i envieu-ho a

Òmnium Cultural

Montcada, 20 · telèfon 319 80 58 · Barcelona · 3

L'ESCOLA DE PROFESSORAT DE CATALÀ
DE LA INSTITUCIÓ CULTURAL DEL CIC.